Hod I. Nr. 3.

CHRYSCIJANSKAJA DUMKA

…„I ŹBIARE SWAJU PŠANICU Ŭ HUMNO, A PAŚLEDKI SPALE AHNIOM NIAŬHASNYM“.

(*Mat. III, 12*)

CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA

BIEŁĄRUSKAJA KATALICKAJA ČĄSOPIŚ

WYCHODZIĆ ČASOWĄ RĄZ U DWĄ TYDNI.

Padpisnaja cana z pierasyłkaj:

na hod . .	8 zał.
na paŭhoda	4 „
na 3 mies. .	2 „
na 1 „ .	80 hr.

Asobny numar kaštuje 30 hr.

ABWIESTKI ŹMIAŠČAJUCCA TOLKI NA WOKŁYDCY.

Kąštujuć:	Cełaja staronka	80 zał.
	1/2 „	40 „
	1/4 „	20 „
	1/8 „	10 „

Adras redakcyi i administracyi:

WILNIĄ, Zawuł. św. Mikałaja Nr. 8, kw. 3 (Wilno, zauł. św. Mikołaja 8 — 3).

Redaktar pryjmaje ad 9 — 12 i ad 4 — 6.

Prośba redakcyi da swaich prychilnikaŭ:

1. Prysyłać adrasy i hrošy stałych padpiščykaŭ, a takža adrasy na numary probnyja.
2. Pisać u „Chr. D." stački i karespandencyi. Pradmietam staciej moža być: teolohija, filozofija, socyjalohija, historyja, liturhija, kultura ahułam, a tak-ža i rožnyja biahučyja sprawy ŭ światle Chryścijanskaj ideolohii. Pradmietam korespondencyi moža być usio, što dziejecca na siale i ŭ mieście i što maje hramadzkaje i kulturnaje značeńnie.
3. Prysyłać nam swaje ŭwahi, jakoj pawinna być naša časopiś.
4. Zahadzia pawiedamić, kamu i skolki numaroŭ majem pasyłać.
5. Pisać pawažna i prosta, kab było zrazumiełym jak intelihiencyi, tak i narodu.

PIERASYŁKA APŁAČANA RYČAŁTAM.

CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIŚ.

Wychodzić raz u dwa tydni.

Hod I.	WILNIA, 8 LUTAHA, 1928 h.	Nr. 3.

Dumki ab „Dumcy".

Daŭno ŭžo narod naš, zmučany ŭnutrannaj niazhodaj i materjalistyčnym palitykanstwam, nieciarpliwa čakaŭ na kulturalna - relihijna-hramadzkuju i biełaruskuju časopiś. Dahetulašnija sproby ŭ henym sensie chiba-ž nie zdawolwali hramadzianstwa, kali ŭściaž na bałonach časopisiaŭ adzywalisia hałasy z damahanniem relihijnaj časopisi.

Čakańnie hena zbyłosia. Siańnia woś užo bačym pierad saboju toje, čaho my čakali.

Trymaju ŭ rakach druhi woś užo numar „Chryścijanskaj Dumki" — biełaruskaj relihijnaj časopisi.

Radaść i nadzieja budzicca ŭ dušy na jaje hledziačy.

Strojny i hłyboka symbaličny, dy tak udała padabrany da siańniašnich časaŭ rysunak na wokładcy z swajej ewaneličnaj hłybokaj dumkaj, a najbolš za ŭsio sam zmiest tak darečny, utrymany ŭ spakojnym, roŭnym tonie — pazwalajuć śmieła spadziawacca, što časopiś heta zaspakoić usie našyja nadziei i zdabudzie sabie sympatykaŭ nia tolki siarod najšyrejšych kruhoŭ bielaruskaha hramadzianstwa, ale na't i niebiełaruskaha.

„Chr. D." pry pamysnym raźwićci swaim chutka pierakanaje kulturny świet chryścijanski, što my nie balšawiki dy biazbožniki, ale narod eŭropejski, uzhadawany na padstawach toj-ža samaj eŭropejskaj, chryścijanskaj cywilizacyi, narod majučy ŭ dušy swajej šlachotnyja imknieńni.

Jana tak-ža, nam, zdajecca, patrapić stacca toju šyrokaju j burliwaju rakoju, praz katoruju prapływie ŭ zasmahšyja dušy našych narodnych masaŭ žywatworčaja, adradženskaja, relihijnaja moc Chrystusawaj nawuki i łaski.

Hetaja časopiś źjaŭlajecca siańńia badaj adzinym warštatam u biełarusaŭ uzhadawańnia na padstawach chryścijanskaj etyki biełaruskaj katalickaj siamji, razumiejučaj swaje hramadzkija zadańni i abiacujučaj hramadzianstwu budučaje zdarowaje pakaleńnie. Niama narodu biez zdarowaj siamji, a siamji niama biaz relihii!

Na twar upaŭšy...

(Piajecca prad Imšoj św.)

Na twar upaŭšy, z miejsca światoha
Čeść i malitwy šlima da Boha,
Z pakoraj ŭ sercy, dušoj udziačnaj
Prad Chrystusowaj achwiaraj strašnaj.

Ciabie my prosim, darahi Boža,
Chaj Twaja łaska nam dapamoža:
Daj spakoj u domu, a dar u poli, —
Niachaj ziamielka rodzić dawoli.

Daj nam zdaroŭje, miłaść i zhodu,
A dušy ŭ čyscy dary swabodaj.
Chaj Twaja łaska pływie nam daram
Praz najświaciejšu Kryža achwiaru.

Hlań, Ciabie prosić narod twoj wierny,
Miły naš Jezu, budź miłaserny.
Usich nas, Boža, ratuj ad ździeku,
Waźmi niaščasnych ŭ swaju apieku.

Šlom da Ciabie my prośby, žadańnia,—
Daruj ŭ patrebie nam źlitawańnie.
Daj, kab na świecie Tabie słužyli,
A paśla ŭ niebie wiečna chwalili.

pierakłaŭ *J. S.*

Treba spadziawacca, što „Chryścijanskaja Dumka" wypracuje tyja ideo.a - uzhadawaŭčyja sposaby dla baćkoŭ i dla moładzi, katoraja dahetul samapas błukajecca ŭ siańniašnim hramadzkim chaosie biezidejnaści i lohkamysnaści, dy skiruje jaje da wialikich Božych ideałaŭ.

Takija woś kruhazory rysujucca pierad maładoju našaju „Chryścijanskaj Dumkaj".

P. Z.

Nam miłaści treba!

„Prykazańnie nowaje daju wam kab wy ŭsie ŭzajemna miławalisia'.

(Jan XIII — 34).

Ja baču, jak braty maje pracujuć na poli, pracujuć u chacie i kala chaty; pracujuć časam wielmi ciažka. Baču, jak jany jaduć bulbu, kali zaskwaranu, to jšče dobra, a to wielmi časta i spostam. Baču, jak sielanin naš chodzić bosy, a łachman, katory jon nosić na sabie, wytkany rukami jaho žonki, matki ci siastry, kali cełу to dobra, a to časam bywaje załatany ci nawat dziurawy. Baču swajho brata biełarusa, jak jon, kali pryjdzie ŭ miesta, kab niešta kupić, za kožny hroš staić, tarhujecca, bo hety hroš jamu trudna prychodzicca. Baču, jak druhi znoŭ napiŭšysia harełki za apošni hroš, prychodzić da chaty, bje žonku, pałochaje dzieci. Baču, jak časta susied na susieda hladzić woŭkam; hatoŭ adzin adnaho, jak kažuć, u łyžcy wady ŭtapić. Baču, jak ni ŭ wadnej siamji biesprаryŭna idzie kałatnia, niespakoj; jak adny z adnymi swaracca za puściačynu, a to časam i bjucca...

Widziačy ŭsio heta, usio, što patrebna i što wielmi nawat niepatrebna, mnie robicca škada swajho narodu i chaciełasia-b jamu jak-kolečy pamahčy ŭ jaho doli.

Z hetaj dumkaj chaču prypomnić swaim bratom adnu reč, katoraja budzie im palohkaj u ich žyćciu; a hetaju rečaj budzie *miłaść bližniaha.*

Miłaść, katoraja haryć u sercy da narodu, čynić ciabie zdolnym pieraniaści trochi niawyhody dla jaho.

Bracie moj! Jeśli heta tak! Jeśli ŭ twaim sercy haryć ahoń miłaści, zapali hety ahoń u sercach bratoŭ twaich! Stańsia apostałam miłaści! Nawučy bratoŭ twaich miłaści bližniaha! Tady pamiž imi znajdziecca chtości taki, chto, prynahleny miłaściu nawučyć bratoŭ swaich pracawać tak, kab heta praca była lahčejšaja, a karyść z hetaj pracy kab była bolšaja. Druhi znoŭ znajdziecca taki, katory nawučyć bratoŭ swaich, što ščaście nia ŭ tym, kab smačna jeści, pić, piekna adziawacca, ale ŭ čymści inšym. Treci nawučyć, jak česnym sposabam zarabić dzie jaki hroš. Čaćwierty prakanaje tych, katoryja pjuć hetu haru, što heta niadobra, što heta atruta dla zdaroŭja, biespatrebnaje marnawańnie hroša i paniżeńnie honaru čaławiečaha. Piaty pieraścieraže, što niamožna kryŭdzić adny adnych, niamožna swarycca, bicca; ale treba adny adnym spryjać, pamahać: treba žyć u zhodzie, miłaści. Šosty nawučyć, jak baranicca ad jakoj biady ci to supolnaj ci paasobnaj.

Kožny swajho ščaścia kawal. Tak sama i nam treba ŭziacca samym da kawańnia swajho ščaścia. Hodzi nam spadziawacca na kahości; spadziawacca, kab chtości nam daŭ ščaście, daŭ dolu! Tak! A miłaść staniecca tym ryčadłam, katoraje parušyć serca našaje da čynu i kožny chto tolki budzie mieŭ u swajom sercy miłaść bližniaha, tamu heta miłaść padychtuje, što jon pawinien rabić, jak jon maje žyć na świecie. Miłaść parušyć serca ni adnaho takoha, chto maje lakarstwa na ciarpieńnie bratoŭ swaich; chto maje talent, ale hety talent zakapany; miłaść pryniawolić jaho hety talent adkapać i abiarnuć na karyść ludzkuju. A nawat i takija ciarpieńnia, katoryja adchilić nie ŭ našaj mocy, katoryja paniaści my musimo, nawat i takija ciarpieńnia nam budzie piaraniaści lahčej, jeśli my budziem bačyć, što druhija nam spahadajuć, što druhija rady pamahčy nam.

D. Aniśko.

I. H.

Niekalki słoŭ ab pabožnaści.

Wiedajem my, što Boh jość, što Jon nas stwaryŭ; nu, i žywiom my jak umiejem. Ale našto być pabožnym? „Pabožnaść dobraja dla starych kabiet; niachaj ksiandzy buduć pabožnyja, ale nam, ludziam prostym, dyk i času niama i saŭsim nie patreba!" Tak my časta dumajem, tak i haworym.

My tamu tak haworym, bo dobra nie razumiejem pabožnaści: my dumajem, što kab być pabožnym, treba mnoha čytać relihijnych knižak, mnoha mowić ražancaŭ, časta chadzić da spowiedzi. A jano toje, ale i nia toje.

Ludzi pakazywajuć, što niejki prosty čaławiek žyŭ adzin-adnym na pustyni; byŭ jon duža dobry i sprawiadliwy, ale nia ŭmieŭ malicca Bohu. Nia mieŭ jon nabožnaj knižki, ani ražanca i kaścioła blizka nia było. Dy, znakam tym, i na pamiać ničoha nia ŭmieŭ. Jon heta rana ŭstanie, dy i skača praz paroh — to tudy, to siudy i kaža: „Heta Tabie, Boža; a heta mnie, Boža!" I woś wiedajecie, maje miłyja, jak ludzi pakazywajuć — heny prosty čaławiek byŭ miły Bohu i światy.

A čym jon byŭ światy, kali jon nia ŭmieŭ malicca? Tym byŭ światy, što lubiŭ Boha z całaha serca, a maliŭsia tak jak umieŭ.

I ty, moj miły bracie, lubi Boha i tak malisia, jak umieješ, jak patrapiš, a ja tabie kažu, dobra budzie. Boh pryjmie twaju malitwu, bo Boh jość dobry, a prostych, sprawiadliwych ludziej Boh duža lubić.

Kab być pabožnym, treba žyć p a - b o ž a m u. Jak heta? Hospad naš Jezus skazaŭ: „Nie kradzi; nie zabiwaj; nie čužałož; šanuj baćku twajho i matku twaju; lubi Boha z całaha serca, a bližnich, jak samoha siabie"... — woś całaja nawuka ab pabožnaści.

Lubiš malicca mnoha — dobra, malisia!

Lubiš mowić ražaniec — duža dobra: ražaniec pamahaje da pabožnaści.

Lubiš chadzić časta da spowiedzi — jašče

U 6-yja ŭhodki Piusa XI.

6-ha lutaha siol. h. minuła 6 hadoŭ kirawańnia Kaściołam ciapierašniaha św. Ajca Piusa XI. U hety dzień byŭ jon wybrany, a 12 lutaha karanawany.

Pius XI (Achiles Ratti) naradziŭsia dnia 31 maja 1857 h. u Desio. Baćka jaho, Francišak Ratti, byŭ ułaśnikam tkackaj fabryki. Wučyŭsia ŭ Medjolanie i Rymie, byŭ prafesaram u duchoŭnaj seminaryi ŭ Medjolanie. Ad 1888 h. što raz to bolej addawaŭsia pracy nawukowaj u biblijatecy watykanskaj. U 1907 h. byŭ prefektam tejža biblijateki i pracawaŭ wielmi mnoha.

Pad kaniec wajny Benedykt XV zabraŭ jaho z światyni nawuk i wywieŭ na wialikuju arenu prad abliččam cełaha świetu. Wysłaŭ tady prałata Ratti'aha, jak swajho stałaha pradstaŭnika, da Waršawy.

U 1919 h. ks. Ach. Ratti atrymaŭ hodnaść Apostalskaha Nuncyja i Arcybiskupa.

Pa trochletniaj dyplomatyčnaj pracy ŭ Waršawie Arcyb. Ratti byŭ naznačany kardynałam, a 6.II. 1922 h. wybrany na Papieža.

Čas, u jakim pryšłosia Piusu XI kirawać Kaściołam, jak čas paśla wajny, wielmi ciažki. Adnak razumnaja i wytrywałaja praca hetaha Papieža dawoli pamysna wiadzie katalictwa da naprawy ščerbinaŭ, zroblenych wajnoj, da ŭzmacawańnia i pašyreńnia. I tak za čas papiestwa Piusa XI katalictwa ŭzmacawałasia: ŭ Italii, Hišpanii, Wenhryi, Niamieččynie, Anhlii, Čechasławacyi, a takža dawoli pamysna pašyrajecca siarod rožnych pahanskich narodaŭ na misyjach.

Dyk u hetyja 6-tyja ŭhodki pontyfikatu Piusa XI i my Biełarusy šlom swaje malitwy da Boha, kab i dalej uspamahaŭ Jaho swajej łaskaj dziela što-raz pamysniejšaha kirawańnia Piatrowaj łodkaj — św. Kaściołam.

Ave...

Witaj, witaj,
Maci Boža,
Jak lilejka
Ty pryhoža;
Łaski poŭna,
Ščaścia zdroju,
Ty cudoŭna
Nad ziamloju.
Nam zradziła
Syna — Boha,
Barani Ty
Nas ad złoha.
Pamalisia
Ty da Syna,
Pryčynisia
Kab chwilina
Našaj śmierci
Była jasna —
Kab pamierci
Z Boham ščasna.

27. I. 27. **Fr. Hryškiewič.**

ŠČAŚLIWY TOJ, KAHO PRAŬDA WUČA NIE PRAZ MINAJUČYJA ZNAKI I SŁOWY, ALE SAMA PRAZ SIABIE, ABJAŬLAJUČYSIA JAMU TAKOJ, JAKOJ JOŚĆ.

(Z kn. „U ślady Chrystusa“).

lepš! chadzi, pakutuj, papraŭlajsia! lahčej budzie tabie trapić da nieba.

A moža ty nia ŭmiaješ čytać, nia maješ ražanca, žywieš daloka ad kaścioła?... Usio roŭna i ciabie Boh lubić; ty taksama možaš — i ty pawinien być caławiekam pabožnym. Tahdy malisia jak umieješ: na pamiać; sam ad siabie hawary da Boha, chacia-by jak toj pustynnik: „Tabie, Boža — mnie, Boža!

Swiaty Francišak lubiŭ malicca da Boha ŭ čystym poli: chadziŭ pamiž zbožža i chwaliŭ Boha zatoje, što daje ŭradžaj dla hrešnaha caławieka; chadziŭ jon pa lesie, słuchaŭ ptušak i razam z imi piajaŭ Bohu na chwału.

I ty, bracie Biełarusie, jak wyjdzieš na pola, chwali Boha: dziwisia i dziakuj dobramu Bohu, kali tabie rodzić zboža; afiaruj Bohu i pakutuj za hrachi, kali ŭdaryć na ciabie biada, nieuradžaj; ci prydzie chwaroba, strata.

Skažy ŭ prastacie swajho serca: „Tabie, Boža, na chwału afiaruju moj pot i pracu; mnie, Boža, daj adpuščeńnie hrechu, daj zbaŭleńnie dušy“...

I wy, kabiety, tak sama. Adna maje mnoha času: moža štodnia chadzić da kaścioła, štoniadzielu — da spawiedzi; a druhaja horam zabitaja: dziaciej hramada, raboty propaść, i niama času! Usio roŭna: kali ty haruješ-biaduješ, ale swaje trudy afiaruješ Bohu, tady ty pabožnaja kabieta. Moža nawat za dziaćmi ty nia maješ času pryklenčyć da pacieraŭ, a tolki tak uzdychaješ da Boha: „Ach, za dušy čyscowyja pryjmi, Boža, majo hora!“ Woś i dobraja malitwa, a ty budzieš miłaja Bohu. Kali mnie nia wierycie, što ja pišu praŭdu, dyk pytajciesia ksiandza na spowiedzi, a jon wam skaža toje samaje, bo jano tak jość!

Kab być pabožnym, treba lubić Boha. Dumaj ab Buhu časta, afiaruj Bohu ŭsio — i dobraje i błahoje, pakutuj za hrachi: dziakuj Bohu i lubi Jaho; žywi pa-božamu; malisia jak patrapiš i skolki maješ času, a za heta dastanieš nieba.

Daj, Boža, i tabie i mnie!

* * *

Bywajuć hrošy dobryja, praŭdziwyja; i bywajuć hrošy fałšywyja. Niama ničoha horšaha, jak fałšywyja hrošy! Pradaješ kania, nu, i dasta-

Z katalickaha žyćcia.

Dola katalictwa ŭ Kitai. Kitaj heta najbolšaja ŭ świecie dziaržawa. Usio nasialeńnie hetaha kraju dachodzić da 400 miljonaŭ. Astatnimi hadami niama tam supakoju. Uwieś kraj padzialiŭsia na warožyja sabie palityčnyja kirunki, jakija zmahajucca miž saboj na žyćcio i śmierć. Pry takich warunkach peŭnie-ž nia lohkaja dola katalictwa. Adnak jano tam žywie i pawoli raźwiwajecca. Usich katalikoŭ u Kitai bolš dwuch miljonaŭ. Absłužwajuć ich 3.083 duchoŭniki, z jakich 1219 naležać da kitajskaj narodnaści. Duchawienstwa ŭtrymliwaje 323 prytułki dla sirot, 87 špitalaŭ i 117 damoŭ dla biednych i starcaŭ, a tak-ža kiruje i taksama ŭtrymliwaje katalickija škoły, u jakich wučycca 313,955 dziaciej. Jak bačym, lik wiernych u Kitai i praca ich dawoli pawažnyja.

Elektryšnaść i katalickija wučonyja. Amerykanskaja katalickaja časopiś „Americo" sabrała śpisak tych katalickich wučonych, jakija, dziakujučy nawukowym adkryćciam u halinie elektryčnaści, zdabyli sabie suświetnajŭ sławu. Časopiś bena ŭsich katalickich wialikich wučonych elektrawiedaŭ naličaje 33 asoby. Siarod ich spatykajem takija słaŭnyja imiony, jak Ampere, Galwani, Wolta i inš. Z su¨asnych elektrawiedaŭ adznačajecca Edm. Almeida, jezuit, hišpaniec.

Św. Ajciec i karol Afganistanu. Padčas kaladnych pryniaćciaŭ u św. Ajca najbolš cikawaje pryniaćcie karala Afganistanu, mahametanina. Hutarka miž św. Ajcom i henym karalom była duža ščyraja. Končyłasia jana tym, što św. Ajciec adznačyŭ karala papieskim orderam i padaryŭ jamu na pamiatku swaju fatahraju z ułasnaručnym podpisam. Karol-ža z swajho boku afiarawaŭ św. Ajcu dwa wialikija z darahoda kamienia lichtary z załatymi azdobami i strojny darahi abraz z adpawiednym pcdpisam.

Zmahańnie z niemaralnaściaj u Italii. Hazeta „Osserwatore Romano", orhan Watykanu, niadaŭna apublikawała dwa zahady italjanskaha ŭradu ŭ sprawie niaprystojnych abrazoŭ i niemaralnych pradstaŭleńniaŭ. Adzin z hetych zahadaŭ prypaminaje palicyi abawiazak śladzić za tym, kab ubory tancorak i artystak byli prystojnyja i nie abražali maralnaści. A kali-b tancorki ci artystki da hetaha zahadu nie stasawalisia, — buduć pazbaŭleny prawa wystupać publična.

Abisinija i katalictwa. Francuski misyjaner a. Salvy-Maric, jaki pracuje ŭ Abisinii, padaŭ niadaŭna ŭ hazety wiestku, što karol Tefari ŭ chutkim časie dumaje pryniać katalictwa. Tefari byŭ try hady tamu ŭ Paryžy i ŭ Rymie na aŭdyencyi ŭ św. Ajca. Z dazwołu hetaha karala ŭ adnym z miestaŭ Abisinii budujecca katalickaja katedra. Z pryniaćciem karalom katalictwa, na što jak pišuć hazety, čakać doŭha nia prydzi cca, nadta mahčyma, što prymie katalictwa i ŭsia Abisinija.

Nowaja katalickaja časopiś u Irlandyi. Miesiacy dwa tamu na krajowym synodzie u m. Maynorth była razważanaja sprawa arhanizawańnia nowaj wialikaj katalickaj časopisi ŭ Irlandyi. Na hetym synodzie byli najwybitniejšyja irlandzkija katalickija publicy ty. Jak padajuć hazety, časopiś heta ŭžo ŭ chutkim časie sapraŭdy maje wyjści ŭ świet.

Kanhres eŭcharystyčny ŭ Lwowie. Arcybiskup Lwoŭski manicca sklikać kanhres eŭcharystyčny na 16 i 17 červienia siol. h. Užo jość adumysłowy kamitet, jaki maje pracawać dziela arhanizawańnia kanhresu. Razam z kanhresam maje tak-ža adbycca wystaŭka kaścielnaha mastactwa.

---

nieš bumažku 500 (piaćsot) złotych; chočaš za heta kupić chleba; idzieš na počtu raźmianić. Tam twaje hrošy aryštujuć, ale aryštujuć i ciabie samoha; ciahajuć, pišuć pratakoły i dobra, kali nie papadzieš u turmu. A ŭsio za henyja falšywyja 500 złotych! Dyk lepš było-b, kab twoj koń zdoch, choć była-b adna strata.

Bywajuć falšywyja lakarstwy, što zamiest zdaroŭja dajuć chwarobu; bywajuć falšywyja akulary, što hladziš u knihu, a widziš fihu; falšywyja strelby, što raniać samoha stralca... I čaho ludzi nie padrablajuć?! Padrablajuć zuby, farbujuć wałasy, bielać sabie twar i ŭsio - usialakaje.

Tak woś z niejkaha duru stali ludzi falšywyja padrablać, falšawać pabožnaść; kab pakazacca inšym ludziom, ci samym sabie, nabožnymi. Boža, ścieražy nas ad takoha nabaženstwa!

Tut prychodzicca hawaryć ab žančynach.

Nia hniewajciesia na mianie, daražeńkija siastrycy, dziaŭčatki i kabiety biełaruskija: ja nie chaču Was abmaŭlać, ani z Was śmiajacca; tolki chaču patałkawać ab tym, što dobra, a što błaha; kab Wy byli jašče lepšyja, milejšyja i pabažniejšyja.

Niama chiba bolšaha skarbu ŭ samji. jak dobraja, razumnaja, pabožnaja žonka! Jana ciarpliwaja, — nie klaniecca, nie narakaje; pracawitaja: ran eńka ŭstanie, usio rabić umieje, lubić paradak; mužu dobraja žonka, a dzieciam rezumnaja matka. Afiaruje Buhu ščyruju malitwu i za dziaciej i za muža; spowiedzi nie adkładaje; kaścioł lubić; z susiedk mi žywie ŭ światoj zhodzie. U hetakaj siamji sporycca rabota; zdarowyja dzieci rastuć baćkom na radaść i Bohu na chwału. — Heta praŭdziwaja pabožnaść.

A woś hlańcie, jak bywaje ŭ siemjach miestawych biazbožnych: žonka ŭ adzieży padrezanaj, jak toj kaža, z zadu i z pieradu. Hetakaja, jak kamunisty chryściać, „Fiłasofija Iwanaŭna", z papiarosaj u zubach, załažyŭšy kalena na kalena, siadzić naduŭšysia, jak indyk. Dziaciej u ich niama. Hawaryć umieje tak mudra, što anijaki sabaka z joj nia zbrešycca. Heta kabieta biazbožnaja.

Wun inšy abrazok:

U siamji wiaskowaj žonka nieciarpliwaja: swarycca i klaniecca z mužam; praklinaje i čartom addaje dziaciej; chodzić sama raskudłana,

Adbudowa kaściołaŭ u Francyi. Kardynał Luson, arcyb. Reims'u padaŭ da publičnaha wiedama, što spustašeńnie, zroblenaje wajnoj, užo ŭ značnaj miery ŭdałosia naprawić. Dziakujučy wialikaj achwiarnaści katalikoŭ na ŭsim świecie, užo adbudawana 77 kaściołaŭ u dyecezii rejmskaj, a 17 na skančeńni. Aprača taho adnaŭlajucca 22 kaścioły, majučyja wartaść mastackuju i histaryčnuju.

Zasnawańnie Katalickaj Lihi ŭ Čechasławaččynie. Z pačatkam hetaha miesiaca arcybiskup Prečan padaŭ prajekt załažeńnia Maraŭka-Silezkaj Katalickaj Lihi. U arhanizacyjnaj kanferencyi aprača wyžej pamianutaha Arcybiskupa brali ŭdzieł šmat wydatnych i zasłužanych asob na poli ŭnionistyčnaj pracy. Abhawaryŭšy idejnyja j arhanizacyjnyja padstawy pracy, kanferencyja namieciła mety i zadańni na budučyniu. Tymčasowym asiarodkam budzie sekretarjat Apostałaŭ św. Kiryła i Miafoda. Liha pawiadzie swaju pracu supolna z istnujučymi ŭžo katalickimi arhanizacyjami j ŭstanowić dwa addziely: dla nasielnictwa česka-maraŭskaha i niamieckaha. U źwiazku z arhanizacyjaj Katalickaj Akcyi znachodzicca patreba stwareńnia kulturna-aświetnaj centrali, jakaja mahła-b źjadnać usie katalickija pačynańni ŭ danaj miesnaści.

Kanfiskaty kaścielnaj majemaści ŭ Meksyku. Da čaho dachodzić praśledawańnie katalictwa ŭ Meksyku, bačym choćby z taho, što za adzin tolki hod urad skanfiskawaŭ kaścielnaj majemaści na 100 miljonaŭ pesaŭ. A skanfiskawany nia tolki samyja Kaścioły, ale tak-ža i pabočnyja budynki, u jakich miaścilisia: muzei, škoły parafijalnyja, prytułki i inš

Katalictwa ŭ Ehipcie. U Ehipcie katalictwa pačało rašci z XIX w. Siańnia Ehipt naličaje 150 tysiač katalikoŭ. Kataliki ŭ Ehipcie naležać da rožnych abradaŭ: łacinskaha, hreckaha, koptyjskaha, maronickaha, chaldejskaha, armianskaha. Kožny abrad maje swaich kapłanaŭ i swaje kaścioły. Karol Ehiptu Fuad adnosicca da katalictwa duža dobra. Dwa hady tamu adwiedaŭ jon škoły, kirawanyja praz zakonnikaŭ. Škoły zrabili na jaho dobraje ŭražańnie. Dziakawaŭ zakonnikam i wyznačyŭ na škoły 20 tysiač frankaŭ.

Apost. Stalica i Čechasławacyja. Napružanyja adnosiny miž Apost. Stalicaj i Čechasławacyjaj, jakija trywali addaŭna, ciapier byccam palepšyli. Miž Watykanam i českim uradam dajšło astatnim časam da parazumieńnia. Hazety padajuć, što parazumieńnie hena sapraŭdy zdawoliła abiedźwie starony.

Katalictwa ŭ Łatwii. U Łatwii jošć ciapier 441,601 katalikoŭ. Zarhanizawanyja jany ŭ archidyeceziju z stalicaj u Ryzie. Archidyecezija ŭtrymliwaje adnu himnaziju ŭ Ahłonie i adnu duch. seminaryju, u jakoj u letašnim hodzie było 59 wychawankaŭ. Archidyecezija padzielena na 12 dekanataŭ, 106 parafijaŭ i maje 119 kaściołaŭ i 27 kaplicaŭ. Dziaržawa duchawienstwu nia płacić ničoha. Parafii majuć pa 18 hektaraŭ pola. Takim čynam badaj uwieś ciažar utrymliwańnia duchawienstwa i katalickich ustanowaŭ spačywaje na wiernych.

WIALIKI SUPAKOJ MY MIELI-B, KALI-B NIE ZAJMALISIA ČUŽYMI SPRAWAMI I TYM, ŠTO NAŠYCH ABAWIAZKAŬ NIE DATYČA.

(Z kn. „U ślady Chrystusa").

---

u chacie smurod, bałota i pahibiel. Dzieci chwarejuć; muž z hora zapiwajecca. Žonka „nia maje času" ani sama Bohu pamalicca, ani pawučyć dziaciej. U niadzielu ŭsie śpiać na piečy, a na Boha narakajuć, što nie pamahaje im, biednym. Woś kabieta bieztałkowaja.

Jošć jašče „dobryja jahadki":

Abčapiŭšysia ražancami i škaplerami, raspichajecca łokciami, kab pieršaj daleźci da spowiedzi; piajeć u kaściele z całaj siły, zažmuryŭšy wočy. Ad świetu da nočy siadzić u kaściele, a ŭ chacie dzieci nie dahledžany, abdziortyja, nienakormleny. Muža praklonam honić da kaścioła i da spowiedzi; swarycca z im časta, a susiedziaŭ abmaŭlaje i robić plotki.

— Heta fałšywaja pabožnaść i hetakija bywajuć najhoršyja. Maje miłyja bratočki i siastrycy, Biełarusy! Boh daŭ wam rozum i pawinny my z rozumam žyć, pracawać i z rozumam malicca.

Ci heta drenna, što kabiety bolš molacca ad mužčyn? Nie, wielmi dobra, kali razumnaja kabieta bywaje praŭdziwa pabožnaj.

Niechta ŭ Ameryce raspisaŭ u hazetach takuju zahadku: Čamu ŭ turmach siadzić bolš mužčyn, jak žančyn? I woś roznyja hazety dawali na heta roznyja razhadki, dy nichto nia moh dobra razhadać: adny kazali tamu, što žančyny spakajniejšyja ad mužčyn; druhija — što žančyny słabiejšyja, ci bajaźliwiejšyja i tak dalej. Ale adna hazeta adpisała tak: tamu ŭ turmach jošć bolš mužčyn jak žančyn, što ŭ kaściele bywaje bolš žančyn jak mužčyn. I hety razhadčyk atrymaŭ pieršuju naharodu.

Tak jano i jošć. Budź u siamji kabieta praŭdziwa pabožnaja, dyk jana nia tolki budzie dobraj sama sabie, ale i muža pryhornie da Boha i dziaciej prywučyć zmałku. Ale nia daj, Boža, fałšywaj pabožnaści! Hetakaja baba—heta kałtun: jana i sama lezie ŭ piekła, a mužu i dzieciam abrydzić kaścioł i ŭsio nabaženstwa.

Skul fałšywaja pabožnaść biarecca?

Zły duch ašukiwaje durnych ludziej i ksiandzy bywajuć winawaty, kali durnym babam paturajuć.

Tut skažu słoŭca da mužčyn: kali twaja žonka lubić malicca Bohu, a pry hetym raboty nie pakidaje, dziaciej haduje dobra, dziaržyć pa-

Z hazet.

Zahranica ab ksiandzu Biełarusie.

Lwoŭskaja „Gazeta Kościelna" u numary 3 h. h. padaje nastupnuju zaciemku z „Osserwatore Romano":

„U papieskim Instytucie Orjentalnym atrymaŭ 17-śniežnia 1927 h. zwańnie doktora ks Kazimir Kułak z Wilenskaj archidiecezyi na pads'awie rasprawy pad nazowam: „Psycholohija nawarotu ŭ katalictwa Meleciaha Smotryckaha (1627), arcybiskupa połackaha". Smotrycki jość asobaj cikawaj dla historyka: byŭ jon najpierš arcybiskupam prawasłaŭnym i zaŭziatym woraham św. Jozafata Kuncewiča, a paśla jaho nastupnikam, jak arcybiskup unicki. Ks. Kułak aświatliŭ jaho psycholohiju, karystajučysia z dakumentaŭ dahetul niawydanych, znachodziačychsia ŭ archiwach watykanskich i Prapahandy".

Z žyćcia relihijnaha ŭ S.S.R.R.

Skutki zmahańnia z relihijaj. Enerhičnaje zmahańnie z relihijaj ad daŭniejšaha ŭžo času wiedziena praz ciapierašnich waładaroŭ Rasiei, nie pryniasło dahetul pazytyŭnych — z punktu hledžańnia partyi kamunistaŭ — wynikaŭ. Relihijnaść pasiarod šyrokich huščaŭ rasiejskaha nasialeńnia ŭsiožtaki nie pamienšyłasia, a dziejnaść kamunistaŭ skirawanaja da likwidacyi kaściołaŭ, skončyłasia taksama niaŭdačaj. Adnym chiba realnym wynikam hetaha zmahańnia było ŭstrymańnie na peŭny čas rabot kala budowy nowych kaściołaŭ. Ale i heta było źjawiščam pierachodnym, kali ž ciapier my jość świedkami pryśpiešanych remontaŭ światyń uwa ŭsiej dziaržawie, a taksama budowy nowych światyniaŭ u roznych kutkach SSRR. Cikawa pry hetym toje, što cеły rad nowych światyniaŭ majeć paŭstać u bespasiarednim susiedstwie fabryk i zakładaŭ pramysłowych. Pry niekatorych fabrykach wybudawany ŭžo nawat specyjalnyja damy malitwy dla rabotnikaŭ. Na asabliwuju ŭwahu zasłuhowywaje tak-ža toje, što nowyja światyni paŭstajuć nia tolki na prawincyi, ale i ŭ biespasiarednim susiedstwie čyrwonaj Maskwy. Nie ad reču budzie prypomnić, što kolkaść duchoŭnych asob u Sawieckaj Rasiei amal što nia jość mienšaja ad kolkaści siabroŭ kamunistyčnaj partyi. U ciapierašnim času na cełym abšary SSRR jość kala 40.000 kaściołaŭ roznych wieraŭ i kala 500.000 duchoŭnych.

Usiačyna.

Ksiandzy narodniki. U hazetach pajawiłasia statystyka miascowych ksiandzoŭ na misyjach. Statystyka hena wykazwaje lik ksiandzoŭ, jakija naležać da tej narodnaści, siarod jakoj pracujuć jak misyjanery.

Azija liča takich ksiandzoŭ 4.263 (52,2%), Afryka 259 (5,7 proc.), Ameryka 82 (6,2 proc.), Oceanija 12 (2,5 proc.). Aprača hetaha Azija maje 127 seminaryjaŭ tak zwanych mienšych z 2288 klerykami, Afryka 48 takich seminaryjaŭ z 1347 klerykami i 17 wyšejšych seminaryjaŭ z 291 klerykam. Ameryka 4 małyja sem. z 85 klerykami i 4 wyšejšyja z 66 klerykami.

Masony i katalictwa. Masony — heta tajnaja arhanizacyja, jakaja maje swajej haloŭnaj metaj baraćbu z relihijaj ahułam, a pradusim z katalictwam.

Choć heta arhanizacyja i tajnaja, adnak pla-

---

radak u chacie, dyk cieššia — maješ dobruju, światuju žonku. Takoj žonki słuchaj, puskaj jaje da kaścioła, nie lanisia sam da pracy, nie marnuj hrošaŭ, — Boh was uspamoža.

Kali-ž čyja žonka rabotu zapuskaje, dziaciej nie hladzić, klaniecca, za ražancami świetu nia bačyć... O, ty niaščasny čaławiek, što maješ takuju žonku! Idzi na skarhu da ksiandza, pytaj dobraj rady ŭ ludziej, bo prapadzieš za joj i dzieci wašy pamarnujucca.

Na hety raz napisaŭ ja najbolš ab pabožnaści ŭ kabiet; druhi raz napišu ab mužčynach, bo i mužčynu treba być pabožnym.

* * *

Prywykli my, Biełarusy, u ważnych, nieadkładnych sprawach machać rukoj, a nawiet plawać na ŭsio tady, kali treba było-b krepka zadumacca i zara prystupać da dzieła. Heta jość našaja aciažałaść, praz jakuju prapadaje mnoha działo ŭ i my sami mnoha cierpim.

Kupiec pawinien ŭ paru dawiedacca ab cenach na rynku; pawinien da hetych cenaŭ prytasawać swoj tawar; pawinien borzda puskać u handal zapasnyja hrošy; kab byŭ wietliwy dla klijentaŭ; sumlenny ŭ rachunkach, staranny, dasužy, dašcipny, ciarpliwy, wytrywały... Dyk hetaki kupiec razbahacieje. A inšy bywaje da dzieła zaŭsim nieachwotny: trymaje zaŭsiody staruju canu; źbiwaje hrošy ŭ skryni, tawaru nowaha nia kuplaje, dyk, wiedama, na hetym tracić, i „zwodzić, jak toj kaža, chleb na papu".

Za heta inšyja kažuć, što Biełarusy da handlu nia zdatny. Adnak byliby zdatny, kab bolš rupilisia. Zatoje Biełarusy i z haspadarki mała majuć karyści. Ja tut adnak pišu ab sprawach relihijnych: i tut wyłazić waša nieachwotnaść.

Daŭniej bywała, pierad wajnoj, jak jašče byli bahatyja pany, mieli dwary wialikija; dyk my sami z ich śmiajalisia, što jany lubiać doŭha spać, smačna jeści, mnoha pić sałodkich wodak, jeździć pa zahranicach. Bywała pany pryjaždžajuć da kaścioła čaćwiarykom, furman puhaj stralaje, ludziej strašyć, a ledź papadajuć na apošniuju ewaneliju, kali zakrystyjan hasić świečki. Wot tabie i namalilisia! Praz swajo laniŭstwa, raspustu i niedawierstwa jany pahoršyli mnoha

ny jaje čas-ad-času dachodziać da publičnaha wiedama. Słušna kaža św. Ewanelija: ničoha niama sekretnaha, što-b nia stałasia jaŭnym. I sapraŭdy, wiedama, što ŭ 1922 h. adbyŭsia Źjezd masonaŭ u Ženewie, na jakim pryniata hetkaja prahrama: 1) paddzieržawać rožnyja sekty, 2) paddzieržawać arhanizacyju wolnadumcaŭ, 3) zmahacca z relihijnaj škołaj, 4) imknucca da addzialeńnia kaścioła ad dziaržawy i 5) uwieści razwody i cywilnyja šluby.

Papieskija misyjnyja arhanizacyi i ŭ minułym 1926 7 h. mohuć pachwalicca pawažnymi wynikami swajej pracy. Z siabroŭskich składak, nie praznačanych na adumysłowyja mety, sabrana 41, 471, 874 liry. Z hetaj sumy Złuč. Št. Ameryki sabrali 20,629,182, niemcy 1,871,790, Italija 3,003,368, Holandyja 1,907,638, Kanada 1,494,103, Irlandyja 1,259,179, Hišpanija 1,191,691, Belhija 708,455, Francyja 4,350,788, Meksyk 134,116, Austryja 124,742, Wuhryja 126,505, Čechosłowakija 91,794, Juhosławija 79,187, Polšča 58,932.

KALENDARYK.

Dni	N. styl	St. styl	Rymska - katal.	Hreka - katal.
S.	8	26	Jana z Maty	Ksenofonta
Č.	9	27	Kiryła Al., Apolonii	Pier. m. św. I. H.
P.	10	28	Scholastyki	Achrema
S.	11	29	Źjaŭl. N. P. M.	Pier. m. św. Ihn.
N.	12	30	†Niadz Miasap.	Bł. s. Tr. św.
P.	13	31	Ryhora II	Kira i Iw. b.
A	14	1	Walentyna	Tryfona
S.	15	2	Faustyna i Jowit.	†Srecieńnie
Č.	16	3	Juljany	Symona i Anny
P.	17	4	Juljana	Izydara
S.	18	5	Symona Bp.	Ahaty, Makara
N.	19	6	†Niadz. Zapusn Marcelaha	Miasapusnaja
P.	20	7	Lawona Bp.	Parchwiena
A.	21	8	Feliksa i Eleonory	Todara

Zmieny miesiaca	Usch sonca	Zach. sonca
5 lutaha poŭnia ŭ 5 h. w.	1 lutaha 7,16	4,32
13 „ wiatoch ŭ 9 h w.	5 „ 7,10	4,39
	9 „ 7,44	4,46
21 „ schod ŭ 11 h. w	13 „ 7,57	4,53
	17 „ 6,50	5,00
	21 „ 6,42	5,05

Prysyłajcie padpisku, a takža i adrasy na probnyja numary „Chr. Dumki!"

prostaha narodu, a pryjšła rewalucija, dyk narod, nia znajučy Boha, kinuŭsia na ich i paniščyŭ.

Ciapier, kali pa wajnie pajšła swaboda, i wybary i Sojmy, dyk i my ŭsie pawinny raspluščyć wočy; a šukać palohki nia tolki dla cieła, a bolš dla dušy swajej: kab my staralisia lepš paznać Boha i swaje abawiazki; kab my staralisia žyć pa božamu; kab prywučalisia da nabaženstwa ŭ swajej rodnaj zrazumiełaj, biełaruskaj mowie. My za mnoha śmiajomsia z inšych ludziej, a sami siabie nia widzim i lišnie ŭstydajemsia taho, što jość razumnaje, dobraje i światoje.

Daŭniej pany lubili doŭha spać, smačna jeści, pić... a što ciapier robicca pa našych miastečkach i wioskach? Wun u m. Słabodcy samy najpieršy stalar — najbolšy pjanica. Budučy pjanym haniaŭsia pa miastečku za žonkaj; taja pawaliłasia, źwichnuła nahu, źbiła bok i musić zara pamre. — Wun u Drujskaj parachfii haspadar na wialikim chutary, majučy siemiarniu dziaciej, tak zapiŭsia, što až sudom ustanaŭlajecca apieka nad dziaćmi, a baćku-pjanicu wyhaniajuć u pročki. Nu, i hdzie budzie dabro, kali pa celaj našaj staroncy raźliłosia hultajstwa i pjanstwa! I ŭ prysłoŭje pajšło, što čym lepšy majstar, tym bolšy pjanica.

Daŭniej pany stydalisia pieražahnacca, stydalisia światoj spowiedzi. A my ciapier?

Naprasna my z panoŭ śmiajalisia, bo woś i nas zajadaje henaja duchoŭnaja nieachwotnaść, asabliwa pamiž chłapcami i mužčynami. Spowiedź adkładajem, prapuskajem Imšu światuju, nia dbajem ab malitwie, žywiom jak biazbožniki.

Ale pomnimo! pany paprapadali: kab nia pryšła i na nas pahibiel za naš dur i niadbałaść.

Ach, Boža dobry! uzbudzi Ty z pamiž nas adwažnych ludziej, kab pašli jany ŭ narod Biełaruski, dy kab nawučali, nie chwalačy jaho za laniŭstwa i nieakuratnaść, ale kažučy nam światuju praŭdu ab Bohu, ab światoj katalickaj wiery, ab našych abawiazkach. Uzbudzi nam, Boža, prarokaŭ mudrych, ćwiarozych, adwažnych, rupnych, wytrymałych; prarokaŭ z kości i z ducha našaha biełaruskaha narodu.

LISTY.

Bielkiški pad Świram. Witajem my „Chryścijanskuju Dumku", jak relihijnuju našu hazetu. Mnoha było i jość biełaruskich časopisiaŭ u Wilni: palityčnych, kulturna-aświetnych i sielska-haspadarčych, ale relihijnych dahetul nia było. Nie adzin relihijny Biełarus padumaŭ, čamu heta tak i nie adzin worah z hetaha ciešyŭsia, zakidywajučy Biełarusam balšawizm. Ja sam čuŭ, jak adzin caławiek kazaŭ, što „u biełarusaŭ niama inšych hazet, jak tolki palityčnyja, a heta świedčyć ab tym, što jany balšawiki, bo ŭ ich niama relihijnych hazet, jak naprykład u inšych narodaŭ. Na heta i adkazu nia było.

Ale woś źjawiłasia i relihijnaja.

Mnie zdajecca, što hetkaj časopisiaj kožny Chryścijanin Biełarus lepš uciešycca, čym jakoj. I ja ciešusia, a dziela hetaha prašu Pawažanaha Ks. Redaktara prysłać mnie probny numar „Chryścijanskaj Dumki". Ja jaho pračytaju swaim susiedam i znajomym, katoryja na palityčnyja hazety nia majuć woka, a da takoj časopisi, ja dumaju, ščyra prychinucca i buduć jaje wypisywać i čytać.

Žadaju dla „Chryścijanskaj Dumki", kab jana razyšłasia pa ŭsich siołach biełaruskich, kab jana zajšła pad kožnuju sałamiannuju strachu, dzie žywie Chryścijanin Biełarus i kab jana była sapraŭdy Jaho Dumkaj!

M. H. Łoś.

Nowaja-Myš, Baranaw. paw. Jak tolki ŭ miastečku našym pačało bujna prabudžacca biełaruskaje narodnaje žyćcio, niekataryja asoby z žanočaj moładzi, zapisanyja ŭ relihijnyja bractwy — bajalisia biełaruskaha ruchu, biełaruskaje literatury, hazetaŭ, dumajučy, što heny ruch biazbožny, balšawicki.

Prykra było nam świedamym adzinkam znosić prytyčki i zakidy, byccam u biełarusaŭ niama relihijnaj literatury, dyk znača, budučy biełarusam, nielha być pabožnym.

I sapraŭdy, sumna było nam!

Čamu, dumali my nia raz, čamu hetulki jość ŭ nas roznych hazet i knižok, a ni wodnaj hazetki niama relihijnaj? Ci-ž hetym dziejačom našym zdajecca, što my ŭžo Boha wyraklisia, dy nia cikawimsia relihijnymi pytańniami?

O, nie! my horača malilisia pierad Boham, kab razbudziŭ siarod nas relihijnaje žyćcio, kab daŭ natchnieńnie našym dziejačam da enerhičnaje pracy ŭ henym kirunku. A pry spatkańni z našymi wybitniejšymi duchoŭnikami my prasili horača i damahalisia, kab jaknajchutčej pačali wydawać nam relihijnuju časopiś.

I woś 1928 hod prynios nam z saboju nowuju hazetku — „Chryścijanskuju Dumku".

Sapraŭdy, trudna było ŭstrymacca ad śloz z radaści i z zdawaleńnia. Stolki światła, stolki paciechi ŭliła jana nam u našy pryhniečanyja, abśmiajanyja chryścijanskija dušy!

Dyk wiadzi-ž nas „Chryścijanskaja Dumka" — wiadzi prostaju darohaju!

My za taboju ŭsie hramadoju, my za taboju krok ŭ krok! Pabožny.

Žodziški. Z radaściaj u sercy witajem my katalickaju časopiś „Chryścijanskaju Dumku". Witajem i žadajem, kab stałasia jana ŭ nas tym dziejnikam, katory-b wioŭ nas Biełarusaŭ-katalikoŭ šlacham Chrystowaj nawuki.

Spadziajomsia, što „Chryścijanskaja Dumka" sapraŭdy budzie pakazywać našym harotnym ludcam Biełarusam darohu zhodnaju z Chrystowaj nawukaj i nawukaj światoha katalickaha kaścioła. Choć žywoje słowa, słowa wychodziačaje z wusnaŭ kapłana dla našych ludziej, časta słaba mohučych čytać, peŭnież lepšyja dało-b karyści, ale kali hetata ahułam niama, tym bolej ciešymsia z wychadu ŭ świet „Chryścijanskaj Dumki".

Niedarečnyja słowy, što biełaruski ruch nia toj pajšoŭ darohaj, a znača treba z im zmahacca. Zmahańnie z im, asabliwa na hruncie relihijnym, jašče bolš pašyryć i sabje jaho na horšuju darohu, a znača lepš zrobicca dla sprawy Kaściołu, jak i ludzkaści, kali z im budziem nie zmahacca. ale datarnoŭlawać jaho da darohi prawilnaj pad jasnym Chrystusa Pana ściaham.

Žadajučy, kab narod naš moh paznawać jaknajlepš praŭdy Božyja, najlepš było-b, kab ksiandzy nia tolki Biełarusy, ale i inšyja, pracujučyja siarod Biełarusaŭ, pisali da „Chryśc. Dumki" i pašyrali jaje. E. S.

Chronika.

U sprawie zakładańnia Bractwa Trezwaści pa parachwijach. Arcyb. Kurja Wilenskaja, z zahadu J. E. Arcybiskupa, prypaminaje ŭsim Probaščam i Administrataram parachwijaŭ ab abawiazku zakładańnia i wiadzieńnia Bractwa trezwaści ŭwa ŭsich parachwijach. Rupnaść ab wykanańni daručana Dziekanam, katoryja majuć abawiazak pierasyłać da Kuryi sprawazdaču ab pracach u hetym kirunku na abšary swaich dekanataŭ.

Pieršaje pasiedžanie kamisii synadalnaj adbyłosia ŭ prošłym miesiacy ŭ pamieškańni J. E. Biskupa-sufrahana i pad jaho kiraŭnictwam. Na pasiedžańnie prybyŭ J. E. Arcybiskup i adčyniŭ pasiedžańnie malitwaj da Św.-Ducha i žadaŭ siabram kamisii paśpiechu ŭ pracy. Na hetym pasiedžańni Kamisija pryniała rezalucyi, majučyja na ŭwiecie pryhatawańnie da pracy. Miejscam pracy Kamisii budzie Kurja.

Lutawyja ŭračystaści. Dnia 6 lutaha ŭhodki wybaraŭ św. Ajca, Piusa XI. — Dnia 7 lutaha — imianiny J. E. Arcybiskupa. — Dnia 12 lutaha ŭhodki karanacyi św. Ajca.

Redaktar-Wydawiec Ks. ADAM STANKIEWIČ.
Z dazwołu J. E. Wilenskaha Katalickaha Arcybiskupa-Mitrapalita.

Biełaruskaja drukarnia im. Fr. Skaryny, Wilnia, Ludwisarkaja wul. 1.

PAŠTOWAJA SKRYNKA.

Ks Fr· Č. u W.: Na „Chr. D." ad Was atrymali 17 zł. 30 hr Duża dziakujem i prosim ab nas nie zabywacca.

Ks. P. T. u D.: 10 zł. atrymali. Musim adznačyć, što Wy adzin taki rupny ab „Chr. D.", kali ŭžo druhi raz prysyłajecie nam padmohu.

Ks. Ad. L. u W.: 25 zł. atrymali. Duža dziakujem. Hazetu pasyłajem. Prosim pisać da nas

Ks. A. D. u B.: 20 zł atrymali. Padziaka. Pišecie, što ŭ Was čuwać.

A. Ł. u Z.: 2 zł. atrymali, prośbu spaŭniajem. Pašyrajcie našu časopiś!

Ks. Dr. J. T. u Nju-Yorku: Spoŭniŭšy Wašu prośbu, astałosia 32 zł 45 hr., jakija my abiarnuli na „Chr. D.". Hazetu Wam pasyłajem. Ci dachodzie jana da Was?

Ks. F. Č. u K.: 8 zł. atrymali. Hazetu pasyłajem.

a. Dr. Ant. D. u A : 4 zł. atrymali. Hazetu pasyłajem.

Ks. F. R. u Z.: 10 zł. atrymali. Hazetu pasyłajem. Čakajem na abiacanaje. Dumajem, što Wy ab nas budziecie pomnić.

K. F. u Z : 3 zł. atrymali Časopiś pasyłajem.

J. H. u Ž.: Waš susied, prajazdžajučy praz Wilniu, wypisaŭ dla Was „Chr D." i pakinuŭ na heta 4 zł. Hazetu pasyłajem. Sami čytajcie i druhim dawajcie.

Ks. J. S. u Ł.: Na „Chr. D." 2 dalary ad Was atrymali Spadziajomsia ad Was bolšaj padmohi.

K. O. u B.: Duža ciešymsia, što Wy razumiejecie patrebu našaha wydawiectwa i achwotna pasyłajem „Chr. D.".

F. S. u K.: Hazetu Wam pasyłajem. Prosim nie zabywacca prysłać padpisku.

E. St u Ž : Za materyjał dziakujem. Skarystajem. „Dumku" pasyłajem.

A. A. u Ł.: „Chr. Dumku" wysyłajem Wam i Wašamu susiedu. Pomnicie ab należnaj płacie, inakš časopiś naša nia zmoža akuratna wychodzić.

M. Ł. u B.: Dziakujem za ciopłyja słowy. Hazetu wysyłajem.

Žart.

Abodwa „hłuchija".

Jechaŭ adzin čaławiek darohaj, niehdzie duža daloka. Tolki-ž biada ŭ tym, što jon nia mieŭ pa darozie znajomych. Jakraz zdarajecca jamu pa darozie chutar. Nu, padjaždžaje heta jon tudy i blizka bramy spatykaje niejkaha čaławieka. Dumajučy, što heta haspadar chutaru, staŭ prasicca ŭ jaha nanač. „Dobra, kaža nieznajomy: tolki ja nie haspadar, a haspadaroŭ ziać i taksama pryjechaŭšy siudy ŭ hości. Adnak mahu zaručycca, što moj cieść was pryjmie; čaławiek jon nadta dobry, tolki wielmi hłuchi: budźcie łaskawy kryčycie, čym krapčej možycie. Ja pajdu jaho papiaredžu, a pana prašu padjechać pad hanak".

Pajšoŭ ziać da staroha i tak jamu dakładaje: „Tut zajechaŭ moj dobry znajomy pa darozie i prosicca nanač. Duža dobry čaławiek, ale wielmi hłuchi, prosta jak pień. Kali łaska, kryčycie jamu jak možycie krapčej".

Tak źwioŭšy abodwych, ziać wyjšaŭ razam z ciaściom na hanak, a „hłuchija" stali znajomicca.

P a d a r o ž n y (kryčyć): — Pachwalony Jezus Chrystus?

H a s p a d a r (jašče krapčej): — Na wieki. Amen.

P a d a r o ž n y (kryčyć až zakašlaŭsia)): — Ci možna... u pana. . pieranačawać?

H a s p a d a r (kryčyć až ślozy pakacilisia): — Budźcie łaskawy... prašu zachodzić... miejsca znojdziecca.

P a d a r o ž n y (kryčyć): — Ale pan tak nia kryčy, bo ja čuju dobra!

H a s p a d a r: — Dyk i ja čuju!?

A b o d w a „h ł u c h i j a": — Pan čuješ?! Aha! Jak? A tak!...

H a s p a d a r (da ziacia): — Ach ty ašukaniec, hdzie ty? Ja tabie... To-ž my abodwa čujem.

Z i a ć: — Kali čujecie abodwa, dyk hawarycie, kali łaska, cišej.

S m i a c h u n.

Nabaženstwa dla Biełarusaŭ u Kaściele św. Mikałaja

adbywajecca kožnuju niadzielu i światą a hadz. 10 ranicy. Padčas nabaženstwa piaje chor biełaruskija relihijnyja pieśni, a tak-ža zaŭsiody bywaje biełaruskaje kazańnie.